

Voorbeeldzorgplan MS

Voorbeeldzorgplannen

Dit voorbeeldzorgplan is met nadruk een *voorbeeldzorgplan* en geen *standaardzorgplan*. Verpleegkundigen en verzorgenden kunnen het plan als hulpmiddel gebruiken bij het assessment en bij de uitvoering van de zorg. Met dit plan maak je een plan op maat voor een individuele cliënt. Dit betekent dat je bewust kiest wat wel of niet van toepassing is. Het voorbeeldzorgplan combineert de Omaha-systematiek met inhoudelijke landelijke richtlijnen en expertise uit het veld. Naast gebied-soort actie-actievak staan in de specificatie puntsgewijs de relevante onderdelen van deze landelijke richtlijnen. Zo gebruik je als zorgmedewerker niet alleen de Omaha-systematiek, maar neem je ook op een eenvoudige en snelle manier kennis van de actuele standaarden en toets je je individuele zorgplan met het voorbeeldzorgplan en de actuele kennis.

Werkwijze

Het voorbeeldzorgplan omvat alle mogelijke aandachtsgebieden met alle mogelijke interventies. Dit zijn er dus veel. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat alle aandachtsvelden en interventies worden overgenomen in een individueel zorgplan. Per onderdeel kijkt de zorgmedewerker wat wel en niet past bij de eigen cliënt in zijn context. Ook kan de zorgmedewerker de specificaties aanpassen voor het op maat maken van het plan. Omaha zorgt voor eenheid van taal en het gebruik van voorbeeldzorgplannen stimuleert dit nog verder. Maar geen cliënt is hetzelfde, dus het blijft zaak dat verpleegkundigen en verzorgenden goed kijken naar de cliënt en blijven nadenken over de zorg. Het voorbeeldzorgplan kan daarbij dienen als ondersteuning, niet om te sturen.

Er zijn voorbeeldzorgplannen beschikbaar van ruim 20 veelvoorkomende onderwerpen in de VVT. We hebben ze gemaakt met (wijk)verpleegkundigen van Allertzorg, Amstelring, Buurtzorg, Marente, Surplus, Thebe, Zorgaccent en Zorgbalans. De voorbeeldzorgplannen zijn alleen beschikbaar voor leden van de stichting Omaha System Support en te downloaden via het ledendeel op **www.omahasystem.nl**.

Voorbeeldzorgplan MS

Gebied	Soort actie	Actievlak	Specificatie
Omgevingsdomein			
<i>Inkomen/financiën</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Financiën	Mogelijke teruggang in inkomen, met name bij jonge, nog werkende MS-patiënten <ul style="list-style-type: none"> Aandacht voor inkomen en werk (arbeidsomstandigheden, verzuim, arbeidsongeschiktheid) Verwijzen naar bedrijfsarts.
<i>Inkomen/financiën</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Werk	Aandacht voor werk (arbeidsomstandigheden, verzuim, arbeidsongeschiktheid) <ul style="list-style-type: none"> Problemen bij re-integratie: vermoeidheid, depressieve klachten, problemen in communicatie en cognitie (Stimuleren) contact bedrijfsarts en werkgever
<i>Inkomen/financiën</i>	CM Case-managen	Zorg door psycholoog/maatschappelijk werk	Verwijzen naar maatschappelijk werk voor schuldhulpverlening
<i>Woning</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Hulpmiddelen	Advies, instructie en begeleiding bij: <ul style="list-style-type: none"> Onveilige woonsituatie Aanpassingen en hulpmiddelen (vervoer, in huis, communicatie) Hulp bij aanvraagprocedures
<i>Woning</i>	CM Case-managen	Zorg door ergotherapeut	Inschakelen ergotherapeut
Gebied	Soort actie	Actievlak	Specificatie
Psychosociaal domein			
<i>Communicatie met maatschappelijke voorzieningen</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Andere voorzieningen in de buurt/gemeenschap	Voorlichting over sociale kaart, lotgenotengroepen, welzijn/activiteiten in de buurt <ul style="list-style-type: none"> Ondersteuning bieden bij vinden dagstructuur en bezigheden Ondersteuning bieden bij aanvraag indicatie Wmo/Wlz

<i>Communicatie met maatschappelijke voorzieningen</i>	CM Case-managen	Andere voorzieningen in de buurt/gemeenschap	Contact leggen met lotgenotengroepen, welzijn/activiteiten in de buurt <ul style="list-style-type: none"> • Aanvraag indicatie bij Wmo/Wlz
<i>Geestelijke gezondheid</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Copingsvaardigheden	Begeleiding bij: <ul style="list-style-type: none"> • Acceptatie en verwerking • Gevolgen van MS (zeer divers) • Psychosociale problemen • Angst voor achteruitgang • Ondersteuning zelfmanagement
<i>Geestelijke gezondheid</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Geestelijke zorg	Begeleiden bij ziekteproces: <ul style="list-style-type: none"> • Psychosociale problemen • Angst voor achteruitgang • Schaamte Ondersteuning zelfmanagement
<i>Geestelijke gezondheid</i>	MB Monitoren / Bewaken	Signalen/symptomen - mentaal/emotioneel	Monitoren symptomen depressie: <ul style="list-style-type: none"> • Aanhoudende sombere stemming • Verlies van interesse of plezier • Slaapproblemen (veel of juist weinig) • Rusteloos zijn of juist te rustig • Gedachten aan de dood of zelfdoding • Verandering van eetlust of gewicht • Verlies van energie • Gevoelens van waardeloosheid • Bewaken zelfmanagement
<i>Geestelijke gezondheid</i>	CM Case-managen	Zorg door arts/specialist	Bij aanwijzingen voor depressieve klachten: <ul style="list-style-type: none"> • Verwijzing naar arts die eventueel kan doorverwijzen
<i>Geestelijke gezondheid</i>	CM Case-managen	Zorg door psycholoog/maatschappelijk werk	Samenwerking met psycholoog/maatschappelijk werker
<i>Mantelzorg/zorg voor kind of huisgenoot</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Anatomie/fysiologie	Informatie, advies en instructie mantelzorger: <ul style="list-style-type: none"> • Ziektebeeld en gevolgen (zeer divers), onder andere cognitieve problemen (centraal probleem: lage snelheid van informatieverwerking)

			<ul style="list-style-type: none"> • Tijdelijke neurologische verslechtingen ('relaps' of 'Schübe') • Geleidelijke progressie van neurologische handicaps over langere tijd
Mantelzorg/zorg voor kind of huisgenoot	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Copingsvaardigheden	Begeleiding bij: <ul style="list-style-type: none"> • Acceptatie en verwerking • Gevolgen van MS, ook voor naasten • Psychosociale problemen • Angst voor achteruitgang • Soms kinderlijke opgewektheid bij cliënt
Mantelzorg/zorg voor kind of huisgenoot	MB Monitoren / Bewaken	Signalen/symptomen-mentaal/emotioneel	Signaleren overbelasting: <ul style="list-style-type: none"> • Zorglast: zware verantwoordelijkheid, constante bezorgdheid, verminderde sociale contacten en gevoel er alleen voor te staan
Mantelzorg/zorg voor kind of huisgenoot	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Steunsysteem	Begeleiden mantelzorger bij: <ul style="list-style-type: none"> • Netwerk in kaart brengen • Mogelijkheden bekijken netwerk
Mantelzorg/zorg voor kind of huisgenoot	CM Case-managen	Steunsysteem	Familiegesprek organiseren
Mantelzorg/zorg voor kind of huisgenoot	CM Case-managen	Supportgroep	Inschakelen van vrijwilligers, dagopvang of psychosociale ondersteuning voor mantelzorger (bijvoorbeeld via MEZZO)
Rolverandering	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Copingsvaardigheden	Cliënt en mantelzorger begeleiden bij: <ul style="list-style-type: none"> • Veranderende relatie • Karakterverandering bij de cliënt
Seksualiteit	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Copingsvaardigheden	Begeleiden bij: <ul style="list-style-type: none"> • Seksuele problemen (minder zin in seks en erectieproblemen) door: vermoeidheid, bewegingsbeperkingen, spierzwakte, (spier)spasmen, incontinentie, pijn en duizeligheid. Daarnaast spelen angst, depressie en somberheid een rol. • Seksuele problemen door medicatie voor MS, maar ook bijvoorbeeld antidepressiva, spierontspannende of slaapmedicatie, interferonen, corticosteroïden. Zie bijsluiters.

<i>Sociaal contact</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Bezigheidstherapie	Advies en begeleiding: <ul style="list-style-type: none"> • Mogelijkheden dagbesteding
<i>Sociaal contact</i>	CM Case-managen	Bezigheidstherapie	Regelen dagbesteding
<i>Sociaal contact</i>	MB Monitoren / Bewaken	Signalen/symptomen- mentaal/emotioneel	Monitoren signalen sociaal isolement
<i>Sociaal contact</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Supportgroep	Lotgenotencontact (groepen of internet)
Gebied	Soort actie	Actievlak	Specificatie
Fysiologisch domein			
<i>Cognitie</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Anatomie/fysiologie	Informatie over: <ul style="list-style-type: none"> • Cognitieve problemen met als centraal probleem: lage snelheid van informatieverwerking • Soms kinderlijke opgewektheid
<i>Darmfunctie</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Darmzorg	Advies, instructie en begeleiding bij: <ul style="list-style-type: none"> • Incontinentie van faeces • Gebruik van incontinentiemateriaal • Gebruik laxantia • Aangepaste voeding
<i>Darmfunctie</i>	MB Monitoren / Bewaken	Signalen/symptomen – fysiek	Monitoren: <ul style="list-style-type: none"> • Obstipatie • Eventueel bijhouden defecatielijst
<i>Huid</i>	B Behandelen en procedures toepassen	Huidzorg	Preventieve maatregelen smetten en decubitus <ul style="list-style-type: none"> • Behandelen van smetten en decubitus
<i>Huid</i>	MB	Signalen/symptomen – fysiek	Inspectie van de huid op smetten en decubitus

	Monitoren / Bewaken		
<i>Mondgezondheid</i>	B Behandelen en procedures toepassen	Persoonlijke hygiëne	Mondzorg volgens richtlijn; zie ook voorbeeldzorgplan Mondzorg
<i>Neuro/musculaire/skelet-functie</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Anatomie/fysiologie	Informatie cliënt: <ul style="list-style-type: none"> • Ziektebeeld • Symptomen • Gevolgen van de ziekte Ondersteuning zelfmanagement
<i>Neuro/musculaire/skelet-functie</i>	CM Case-managen	Continuïteit van zorg	Samenwerking met/verwijzen naar andere disciplines: onder andere arts, neuroloog, revalidatiearts, uroloog, oogarts, MDL-arts, seksuoloog, MS-verpleegkundige, fysiotherapeut, apotheker, ergotherapeut, psycholoog, logopedist, diëtist, bedrijfsarts, verzekeringsarts, psychiater, seksuoloog en maatschappelijk werker
<i>Neuro/musculaire/skelet-functie</i>	CM Case-managen	Hulpmiddelen	Aanvragen hulpmiddelen. Eventueel inschakelen ergotherapeut.
<i>Neuro/musculaire/skelet-functie</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Mobiliteit/transfers	Advies, instructie en begeleiding: <ul style="list-style-type: none"> • Loopstoornissen • Spasticiteit • Juiste houding
<i>Neuro/musculaire/skelet-functie</i>	B Behandelen en procedures toepassen	Mobiliteit/transfers	Passief bewegen (in overleg met fysio): <ul style="list-style-type: none"> • Voorkomen van contracturen • Bevordering doorbloeding
<i>Neuro/musculaire/skelet-functie</i>	MB Monitoren / Bewaken	Signalen/symptomen-fysiek	Monitoren verslechtering
<i>Neuro/musculaire/skelet-functie</i>	CM Case-managen	Zorg door fysiotherapeut	Inschakelen fysiotherapeut
<i>Pijn</i>	MB Monitoren / Bewaken	Signalen/symptomen-fysiek	Monitoren: <ul style="list-style-type: none"> • Signalen van pijn, onder andere neurologische pijn, pijn in skeletspieren, spasmen
<i>Pijn</i>	CM	Zorg door arts/specialist	Overleg met arts voor behandeling pijn

	Case-managen		
<i>Spijvertering- vochthuishouding</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Signalen/symptomen-fysiek	Advies bij: <ul style="list-style-type: none"> • Slikproblemen • Speekselvloed
<i>Spraak en taal</i>	MB Monitoren / Bewaken	Communicatie	Monitoren spraakproblemen
<i>Spraak en taal</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Copingsvaardigheden	Advies, instructie en begeleiding bij: <ul style="list-style-type: none"> • Spraakproblemen • (Gevolgen van) communicatieproblemen • Adviezen voor dagelijks leven • Advies over gebruik van hulpmiddelen (bijvoorbeeld: (elektronische) alfabet- of symbolenkaart, schrijfbord, spraakversterkers, spraakcomputer)
<i>Spraak en taal</i>	CM Case-managen	Zorg door logopedist	Verwijzing naar logopedist in overleg met behandelaar
<i>Urinewegfunctie</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Blaaszorg	Advies, instructie en begeleiding bij: <ul style="list-style-type: none"> • Incontinentie van urine • Gebruik van incontinentiemateriaal
<i>Urinewegfunctie</i>	B Behandelen en procedures toepassen	Blaaszorg	Bij incontinentie: <ul style="list-style-type: none"> • Verwisselen incontinentiemateriaal • Blaaskatheterisatie (tijdelijk of intermitterend)
<i>Urinewegfunctie</i>	MB Monitoren / Bewaken	Blaaszorg	Monitoren blaasinfectie
<i>Urinewegfunctie</i>	CM Case-managen	Materialen (verbruiksartikelen)	Bestellen van incontinentiemateriaal of blaaskatheter
<i>Zicht</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Signalen/symptomen-fysiek	Advies, instructie en begeleiding bij oogproblemen: <ul style="list-style-type: none"> • Diplopie (dubbelzien) • Nystagmus (oogsiddering)

			<ul style="list-style-type: none"> • Optische neuritis (ontsteking oogzenuw)
Zicht	MB Monitoren / Bewaken	Signalen/symptomen-fysiek	Monitoren oogproblemen: <ul style="list-style-type: none"> • Diplopie (dubbelzien) • Nystagmus (oogsiddering) • Optische neuritis (ontsteking oogzenuw)
Gebied	Soort actie	Actievlak	Specificatie
Gezondheids- gerelateerd gedragsdomein			
Fysieke activiteit	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Oefening en beweging	Advies en voorlichting over: <ul style="list-style-type: none"> • Belang van bewegen en oefeningen • Balans bewegen en rust: rustige opbouw, voorkomen van piekbelastingen • Afwisselen van inspanning en rust • Energiemanagement • Rekening houden met warmte-intolerantie • Factoren die vermoeidheid bepalen (laten) behandelen
Fysieke activiteit	CM Case-managen	Zorg door fysiotherapeut	Verwijzing naar fysiotherapeut en/of multidisciplinaire revalidatietherapie in overleg met behandelend arts
Gezondheidszorg supervisie	MB Monitoren / Bewaken	Continuïteit van zorg	Is cliënt in staat zelf (deels) de regie zelf te voeren?
Medicatie	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Discipline	Stimuleren: <ul style="list-style-type: none"> • Therapietrouw
Medicatie	CM Case-managen	Medicatie coördinatie/bestelling	Medicatiebeheer overnemen
Medicatie	MB Monitoren / Bewaken	Medicatie coördinatie/bestelling	Nagaan of cliënt of mantelzorger in staat is zelf voor medicatie te zorgen
Medicatie	MB	Medicatie werking en bijwerkingen	Bewaken: <ul style="list-style-type: none"> • Werking medicatie

	Monitoren / Bewaken		<ul style="list-style-type: none"> Is cliënt of mantelzorger in staat medicatie op de juiste wijze toe te dienen? Signaleren: <ul style="list-style-type: none"> Bijwerkingen
<i>Medicatie</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Medicatietoediening	Advies, instructie en begeleiding bij: <ul style="list-style-type: none"> Inname medicatie Therapietrouw Slikproblemen Sondevoeding Ondersteuning zelfmanagement
<i>Medicatie</i>	B Behandelen en procedures toepassen	Medicatietoediening	Toedienen van medicatie volgens voorschrift en medicatietoedienlijst
<i>Persoonlijke zorg</i>	CM Case-managen	Materialen (verbruiksartikelen)	Bestellen van incontinentiemateriaal
<i>Persoonlijke zorg</i>	B Behandelen en procedures toepassen	Persoonlijke hygiëne	Hulp bij: <ul style="list-style-type: none"> ADL (hulp bij uiterlijke verzorging, toiletgebruik, eten, transfer (van bed naar stoel en terug), mobiliteit, aan- en uitkleden, traplopen en douchen/baden) Aandacht voor mondzorg (zie voorbeeldzorgplan Mondzorg) Incontinentie Gebruik hulpmiddelen
<i>Persoonlijke zorg</i>	CM Case-managen	Zorg door ergotherapeut	Inschakelen ergotherapeut voor hulpmiddelen
<i>Slaap en rustpatronen</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Rust/slaap	Advies over: <ul style="list-style-type: none"> Slaaphygiëne, onder andere vaste slaaptijden, geen dutjes overdag, niet langer dan 8 uur in bed, rustige kamer, slaapkamer alleen gebruiken voor slapen en seks, voorzichtig met alcohol en koffie 's avonds Aandacht voor depressie als oorzaak slaapstoornis
<i>Slaap en rustpatronen</i>	CM Case-managen	Zorg door arts/specialist	Overleg met arts over slaapmedicatie

Voeding	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Voeding, beleid/balans	Advies, instructie en begeleiding bij: <ul style="list-style-type: none"> • Gezonde voeding • Matig alcoholgebruik • Voorkomen van ondervoeding: verlies van interesse, vermoeidheid en depressieve klachten kunnen symptomen zijn, maar ook risicofactoren voor ondervoeding • Schaamte door moeilijke kunnen eten/knoeien
Voeding	CM Case-managen	Voeding, beleid/balans	Samenwerking met/verwijzen naar diëtist
Voeding	MB Monitoren / Bewaken	Voeding, beleid/balans	Monitoren ondervoeding <ul style="list-style-type: none"> • Eventueel gebruik van meetinstrument
Voeding	CM Case-managen	Zorg door voedingsdeskundige/diëtist	Inschakelen diëtist voor gezonde voeding, bij dreiging ondervoeding en bij sondevoeding

Richtlijnen:

[Richtlijn Multiple Sclerose 2012](#)

<https://www.neurologie.nl/publiek/patientenvoorlichting/ms>

www.msweb.nl

<https://msvereniging.nl/>